

Pajdaštvo

in dobro

sausedstvo ne

pozna granice

STR. 3

Tau so že

samo spomini

STR. 5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. januarja 2015 ☀ Leto XXV, št. 2

Če je čanaklin premali za tri

Porabski gledalci so že duga lejšta cujnavčeni, ka števanovska ljubiteljska gledališka skupina »Veseli pajdaši« gnauk na leto nutpokaže nauvo igro. V leti 2014 je tau malo ovak bilau, vej smo pa na premiero mogli čakati skoro do slejdnjoga dneva leta, tau je do 28. decembra. Zvün toga je v tisti dnevaj telko snega spadnilo, ka se je leko lüstvo komaj pripelalo z Varaša v Števanovce, gde pa se je donk dosta lidi nabralo. Na odri pa smo leko vidli samo tri igralke.

»Začnili smo z dukšov igrov juniuša, depa na žalost sta dvej igralki nej mogli dale špilati. Zatok smo delo znauva začnili s kračišov igrov septembra« - nam je tapravo avtor pa režiser nauve igre *Laci Kovač*, v šteroj se dvej padaškinji, porabski turistki, odpelata na čudovitni Bled. Že na začetki komedije smo spoznali Minko (špilala go je *Berta Dončec*), štera je najraj s svoje turbe samo piti naprej djemala pa malo lokala, pa njeno padašico Roziko (špilala go je *Marija Kosar*), štera bi pa najraj samo cejli den Boga molila. Kak sta se pogučavali pa kak sta edna drügo za norca meli, so leko gledalci že od začetka igre čüli pa vidli. V števanovskom kulturnom domi je smeja nej falilo.

»Komedije včasí dosta več

Berta Dončec, Marija Kosar pa Aniko Kovač v čonaklini, s sterim so se odpelale na otok

Nej baja, če je venej snejg bijo pa so pošitje sklizke bile, zatok je dosta gledalcov najgir bilau na igro števanovske skupine

povejo od žitka kak drüge igre. Naš ciu pa je tau tö, ka aj bi gnauk na leto pripelali lüstvi bar edno vöro, gda se leko vönasmejejo« - nam je tapravo ljudski

pisatel Laci Kovač. Naši dvej ženski pa sta na krepkom pa dobrom lufti na pamet vzeli plamino Triglav, štera je prej sploj ovaška od andovskega Maloga Triglava.

Na viskom mesti nad vodauv sta vidli grad, depa sta se brž odlaučili, ka tak visko neta plezdili. Končno pa je njima v oči spadnila cerkev srejši vodé, samo ka sta nej znali, kak do ta priti. Zmejs smo pá vidli, kak Minka hejca Roziko pa kak se ta nazaj svajüje s svojov padaškinjov. Tak smo leko spoznali bogato porabsko rejč pa metafore avtora igre, šteri tak piše vloge, ka aj bi pasale na njegve igralke.

Na gnauk sta dvej ženski zaglednili čanaklin, v šterom je sejdlja njina sausedica Angela (špilala go je *Aniko Kovač*) pa sta gorprišli, ka leko z njauv šenki pridejo do

cerkve na srejši vodé. Tak so se začnile tri ženske pelati na otok, zmejs pa smo čüli eške dosta hejcov, situacijski poant, sploj te, gda je voda začnila zalejvati čanaklin. Gda so prišle do cerkve, je šla sausedica Angela povlejšč zvon v bledskom törmí pa smo na kraci zvödali, ka je želejšla: ka aj bi dvej klajfasti padaškinj več nikdar nej vidla. Teve dvej ostaneta na otoki brezi penez pa brezi vüpanja - samo eške Baug jima leko pomore, morata zvoniti.

»Dosta se je trbelo včiti, ka smo samo trgé bili. Samo nam je trbelo špilati, gda nas je več bilau, je ležej šlau. Največ smo se na probaj navčili« - nam je raztomačila Rozika ali Marija Kosar pa cujdala, ka so na keden dvakrat-trikrat vküpprišli. Vse tri igralke so lepau odšpilale svojo vlogo, Marija Kosar po dugom cajti žensko (spoznali smo go kak dobro igralko za moške vloge).

Nauvo igro so Veseli pajdaši nutpokazali že na več mejstaj, na premieri igre v števanovskom kulturnom domi pa smo leko vidli eške skeč Gledališke skupine Rogošovci iz Prekmurja. Za nauve komedije v bodaučnosti škejo člani števanovske skupine nagučati eške mlade igralce tö.

-dm-

BRALCE RAZPOLOŽITI ZA NEBESA

Stopinje imajo en sam namen: »bralce razpoložiti za nebesa. Vse, kar boste brali v Stopinjah, se je zgodilo zato, da bi lažje prišli v nebesa,« piše soboški škof dr. Peter Štumpf v uvodniku Stopinj 2015 in izpostavi, da sta stvarnost in gotovost v nebesih, toda: »Bog nikogar ne sili v nebesa, se pa veseli vsakega v nebesih...«

Stopinje 2015 imajo podobno vsebinsko razdelitev kot prejšnja leta. Razdelki sporočajo raznolikost in pestrost vsebine, ki bo pritegnila marsikaterega bralca, tudi tistega, ki ga ozko religiozne teme ne zanimajo. Posebej velja poudariti urednikovo odločitev (Lojze Kozar, ml.), da je koledarski del ilustriral s fotografijami drevesnih korenin, in s kratkim, za življenje ali o življenju pomenljivim tekstom, denimo za januar: »Drevo ima korenine. Za preživetje. Za hrano. Za trdnost. Tudi človek ima korenine. Osebne, družinske, narodne, verske.« Zgodbo o koreninah zaključuje v *Uvodnih stopinjah*, kjer preberemo: »Tudi Stopinje same so naše korenine. Precej daleč v preteklost segajo te korenine. Leta 1972 je po zaslugi sedanjega upokojenega mariborskega pomožnega škofa dr. Jožefa Smeja zrasel prvi poganjek. Stopinje 2015 so že 44. poganjek, ki skupaj s prejšnjimi sestavlja gosto in trdno mrežo ter ponuja bogastvo za življenje potrebnih snovi.«

Vinko Škafar v *Uvodnih stopinjah* obširno predstavlja Kobilje. Piše, da ima kraj dobro napisano zgodovino, ki jo je raziskoval znani slovenski duhovnik in zgodovinar Ivan Zelko. Preberemo, kako je bilo z gradnjami cerkva, o župniji piše, recimo, da se je že leta 1271 v cerkvi svetega Martina zbirala krščanska skupnost. Klavdija Dominko

se ukvarja z zaključenim postopkom beatifikacije umorenega duhovnika Daniela Halasa za blaženega. V *Stopinjah svetih* je prvi članek dr. Jožefa Smeja, ko predstavlja knjigo Marije Imperl, *Skrivnost veselega življenja*, salezijanske redovnice, sestre Anice Žitek.

Škofijske stopinje uvaja prispevek dr. Franca Zoreca o pastoralni v soboški škofiji. V *Stopinjah duha* o dvehletnem življenju v Turnišču pišejo sestre klarise, in zopet razmišljanje Jožefa Smeja *Homatija dr. Franca Ivanocyja in spis Jožefa Klekla starejšega*. V *Stopinjah k tebi* so opisana prizadevanja posameznikov in skupin, »da bi svojo vero bolj spoznali, poglobili, bolj iz nje živeli in jo z besedo in zgledom oznanjali.« Izkušnje je opisal tudi diakon Imre Jerebic, ki ga večina ljudi pozna kot generalnega tajnika slovenske Karitas, ki pomaga pomoči potrebnim, ki jih je iz dneva v dan več tudi v Sloveniji. Zanimivo branje je razmišljanje Štefana Trajbariča: *Stran s črnogledostjo! Pred srebrnim jubilejem naše mlade države*. Avtor se zavzema za dostojno počastitev obletnice. »Skušajmo torej bližajoči se srebrni jubilej naše mlade države pričakati z več vedrosti in optimizma, zavedajoč se, da nam je dano živeti v lepi državi in med dobrimi ljudmi.«

V *Oddaljenih stopinjah* Jožef Smej objavlja štiri pisma dr. Vilka Novaka s komentarjem. Ta avtor piše tudi o prevodu pesmi *Angeli so zaplakali*, ki jo je napisal Silvin Sardenko s pravim imenom

Alojzij Merhar. Pesem je bila še posebej všeč dr. Avgustu Pavlu, tudi honoranemu predavatelju slovenščine na Visoki bogoslovni šoli v Sombotelu. »Njegova predavanja so bila v tem, da je bral dela slovenskih pisateljev in pes-

o župniji Apače, publicistično dejavnost župnika Ivana Baše predstavlja Franc Kuzmič, Jožef Godina je napisal članek *Slovenska Krajina in general Maister*, Jože Ftičar nadaljuje in končuje temo *Dijaki soboške gimnazije v*

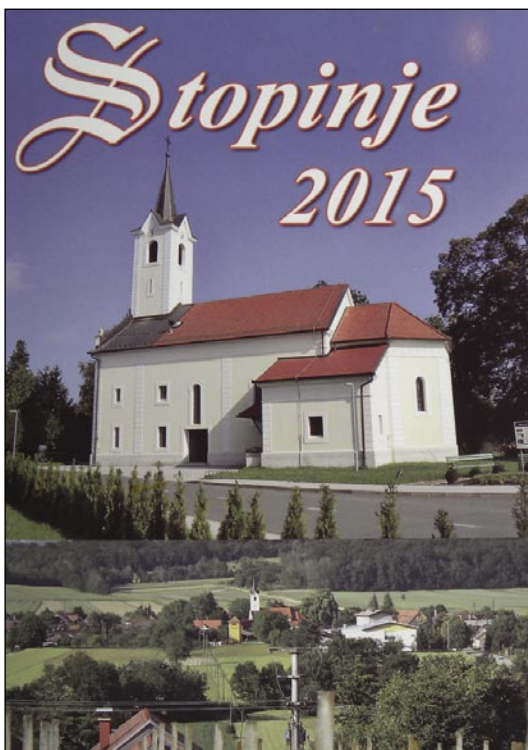
primežu vojne in okupacije. Štefan Trajbarič nadaljuje s prispevkom *Rusi v Prekmurju*. Novinar in publicist Mirko Munda je v Vestniku (priloga Pen), objavil tekst *Pokončna, dosledna, skromna, a obenem markantna osebnost*. Gre za portret Sidonije Podlessek, rojene Pörš (1920-1990). Avtor najprej povzema Mundovo pisanje o življenjski poti Pörševe do leta 1941, ko so jo aretirale madžarske oblasti in obsodile na 8 let zapor, leta 1943 pa so jo pogojno izpustili. V povojnem času je Podleskova aktivno delovala v političnem življenju. Potlej se Jožef Smej vrne v dijaška leta: »Sidonijo imam v spominu kot redkobesedno, resno dijakinjo.« Pa zopet v povojni čas, ko je pomagala sošolski Gizeli Kukel »in ni odobraval Benkove usmrčitve.« Vmes preberemo, da je nekaterim zapornikom pomagal tudi Anton Vratuša. V rakičanskem gradu je bil dom za ostarele in obnemogle, kjer sta Jožef Smej in Jožef Vojkovič pred božičem in veliko nočjo spovedovala, kar jima je upravnik prepovedal, češ da so tako odločili »Ta višji na okraju. Odpravil sem se,« piše dr. Smej, »na okraj k sošolki Sidoniji. Sidonija, sem začel, si bila sošolka ali ne? Bila sem, je odvrnila. Ko sem ji razložil zadevo, je odločno rekla:

Z župnikom Vojkovičem še naprej tako delajta kot doslej.« In še: »Njen delež v narodnoosvobodilnem gibanju ni bil boj za pobitje sovražnika, ampak boj za ideale, za slovenstvo, jezik in socialno pravičnost, ki je nacizem ni izvajal.« Ob članku sta fotografiji mature leta 1940 in 30-letnice mature, na katerih sta Sida Podlessek in Jožef Smej. Slednji je avtor sedmega od osmih člankov, če sem prav štel *Od Bogojine do papeža Frančiška*. V zapisu se vrača k prednikom in k sorodnikom, ki so v sorodstvu s sedanjim papežem Frančiškom.

V *stopinjah srca* objavljajo kratko prozo Lojze Kozar ml., Benedikt Emberšič in Vladimir Kos pesmi z nabožno vsebino.

V jubilejnih stopinjah izstopa zapis ob 70-letnici mašništva dr. Jožefa Smeja avtorja škofa dr. Petra Štumpfa *Zlahten rubin, g. škof dr. Jožef Smej: »Prekmurska zgodovina ne pomni dogodka, da bi nek škof iz Slovenske krajine obhajal tako visok jubilej mašništva.« V odhajajočih stopinjah se dr. Jožef Smej »poslavlja« od župnika Ivana Pucka, Vera Gašpar pa od Jožefa Zavca, rojenega na Gornjem Seniku, ki je bil 47 let duhovnik v Vácu. Naša Vera s toplimi, čustvenimi besedami opiše življenjsko zgodbo župnika Zavca od Gornjega Senika do velike slovesnosti, ko sta leta 1986 v cerkvi na Gornjem Seniku obhajala g. Zavec srebrno mašo, g. Kühar pa biserno, in konča z veličastnimi pogrebni slovesnostmi v Vácu. Jože Ftičar, Lojze Kozar, Franc Kuzmič in Bojan Zadravec, so predstavili več knjig, v *Tvojih in mojih stopinjah* pa so prispevki o razgibanem in pestrem življenju v pomurskih župnijah.*

ERNEST RUŽIČ

Andrej Gerenčer se spominja

Pajdaštvo in dobro sausedstvo ne pozna granice

Andreja Gerenčera iz Murske Sobotice v Porabji dosta ludi pozna. Nej samo zatau, ka je biu od 2002. do 2006. leta slovenski veleposlanik v Budimpešti, že prva ga je pout dosta-krat pripelala k Porabskim Slove n c o m . Najprva je 1968 z mladinsko delegacijo - te je biu predsednik mladine v Lendavi - obisko Monošter in Porabje. »Kesnej, gda sam delo na sindikati, smo fejest dobro sodelovali s sindikatom Železne županije. Gda je biu pred-

Andrej Gerenčer

sednik slovenske sindikalne organizacije Viktor Hafner v Somboteli, smo obiskali fabriko Savaria. Te nas je eden novinar pokejpo in dau tau v novine Vas Népe. Na tistom kejpi sta mene dva z Gorenjoga Senika spoznala, krčmar in njegova deklina, steriva sam prvo paut srečo te, gda sam biu 1968. leta v Porabji,« povej Andrej Gerenčer, steri ma lejpe spomine na konec osemdesetij lejt prejšnjoga stoletja, gda se je granica pomalek začnola operati: »Ge sam 1986. prišo za predsednika občine (tanácselnök) v Murski Soboti. Nam so te dolaučili, ka smo mogli sodelovati s Körmen-dom, Monošter pa je mogo te sodelovati z Lendavo. Varaški župan Károly Bauer me je te pouzvo na eno srečanje šaularov, na steroga so prišli mlajši z Goričkoga, mislim, ka iz Rogašovec in Kuzme, pa tudi z Lendave. Ge sam vido, ka so si porabski šaularge z lendavskimi samo po vogrski gučali. In te sam ge Baueri predlago,

ka bi se bole povezala Sobotina in Monošter. In tak je tudi bilou. Praviva pajdaša sva gratala in smo dosta toga napravili.«

Sogovornik se rad spominja tudi prvi dve srečanj na Tromejniki. Prvo je bilou maja 1989, drugo pa septembra 1990, gda so trgé župani - Toni Bruckner (Jennersdorf/Ženavci), Károly Bauer (Monošter) in Andrej Gerenčer (Murska Sobotica)

Toni Bruckner, Andrej Gerenčer in Károly Bauer so na Tromejniki podpisali listino o pajdaštvu

podpisali tudi listino, v sterorj piše, ka pajdaštvo in dobro sausedstvo ne pozna granice, zatou škejo lidge, steri živejo ob avstrijsko-vo-

grsko-jugoslovanski granici, živeti v sožitji in sodelovati pri graditvi nauve svobodne Evrope. »Meni je fejest žau, ka po tistom, gda je velka soboška občina razpadnola, župani ob granici več nemoj velkoga interesa, ka bi se lidge, steri živejo ob tromeji, srečavali. Gda je bila dvajsetletnica prvoga srečanja, sam predlago, ka povabimo slovenskoga in vogrskoga zunanjoga ministra, pa tudi avstrijskoga bi probali, in bi tau srečanje obnauvili. Žau, do toga nej prišlo. Čujem, ka se župani tej mali občin tu pa tam dobijo. Samo prav bi bilou, ka bi okrogle obletnice bole proslavili. Sam večkrat dem gor na Tromejnik, ka je tau fejest lejpo mesto gé. Če pridejo kakši pajdaši, jih tudi pelam, ka si tau poglednemo. Največkrat tam najden Avstrijce, ka prijdejo peški ali z biciklini. Dobro bi bilo, ka se tau ne pozabi, ka smo v tiston cajti napravili eno velko stvar,« ške pravi sogovornik.

Gda je železna zavesa spadnola, je dosta takši bilou, ka so mislili, ka de te stikov in

prejdnje v rosagi morali pričavati, ka naj se goropre granica prouti Porabji. Leko bi bole in več sodelovali, tudi na gospodarskom podro-

Andrej Gerenčer - na kejpi pauleg njega je tudi avtorica toga pisanja - je 1991 kak župan posado lipo v Murski Soboti

čji. Premalo je vsega. Tudi gda sam biu veleposlanik v Budimpešti, sam našim v Ljubljani večkrat pravo, ka trbej napraviti eno fabriko, nindri na Goričkom ali v Porabji, stera de krüj davala Slovencom z obej talov granice. S toga na žalost nika nej bilou.«

Andrej Gerenčer je biu soboški župan tudi te, gda je Slovenija na svojo pout šla 1991. leta. 26. junija 1991, gda je bila v Ljubljani velka proslava, so se po cejloj Sloveniji sadile lipe. »Lipa, stera stoji paulek s p o m e n i k a zmage, lepou

rasté. Mi smo v njeno korenje dali glaž, v sterom je en velki paper, na sterom pišejo statistični in drugi podatki o našoj občini. Tisto nauč je

fejest dež üšo, pa smo pravli, ka tudi narava blagoslavla tau lipo. Gda smo narazen šli, smo že üšli, kak se sodacke pelajo v soboško vojašnicu.« Te smo ške nej znali, ka tau znamenüje, ka de se drugi den začnola bojna. »Na tej den smo mi meli v Soboti djilejš komisije madžarsko-slovenskega pajdaštva med Železnov županijov in Občino Murska Sobotica. Člani komisije so prišli z Vogrskoga, iz Ljubljane, gde je biu premianuč večer na proslavi, pa se je pripelo pred-

sednik skupščine Železne županije dr. Gyula Pusztai. Seja se je začnola ob deveti vöri. Po pou vöre so me zvali vö in mi pravli, ka moramo sejo prekiniti in Madžare poslati domau, ka se je prej začnola vojna. Naši gostje so te še šli, tak kak je bilou zgučano, gejest v lovski dom v Prosenjakovce, te pa smo jili uspeli spraviti prejk granice, prva, kak se je zaprla.« Andrej Gerenčer se spominja tudi, kak je med bojno, stera je vala baugi trajala samo deset dni, v Mursko Sobotu prišo na obisk predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök. »Samo ednauk, gda so okauli nas lejtali bojni fligari, se je postavu na moje dveri in pravo, ka je prišo pitat, če nücamo kakšo pomauč. Spi-la sva kavu, pa sam njemi pravo, naj hitro dé domau, ka ga kakšna nevola na poštiji ne zaodi. Gesta pa je bila lejpa,« se ške spominja Andrej Gerenčer.

Silva Eöry

OD SLOVENIJE...

Dan samostojnosti in enotnosti

Predsednik vlade Miro Cerar je v svojem slavnostnem govoru na državni proslavi ob dnevu samostojnosti in enotnosti dejal, da državo imamo, a nas je kriza opozorila, da si jo moramo še enkrat zaslužiti. »Graditi moramo spoštljivejše in konstruktivnejše medsebojne odnose. Pustiti moramo več prostora optimizmu. Graditi moramo tudi slovenske železnice, ceste, energetske varčne stavbe, žage za les, protipoplavne nasipe, kulturne, turistične in športne objekte in še marsikaj. Še naprej moramo graditi tudi spoštljiv odnos do narave in do širšega sveta okoli nas,« je v polni Gallusovi dvorani v Cankarjevem domu dejal predsednik vlade. »Slovenija je pred 24 leti žarela v svojih najmočnejših barvah. Bili smo odločni, ponosni na svojo narodno samobitnost in radostni ob misli, da plebiscitarno uveljavljamo narodno samoodločbo, kot temelj naše suverene države,« je ocenil tisti čas.

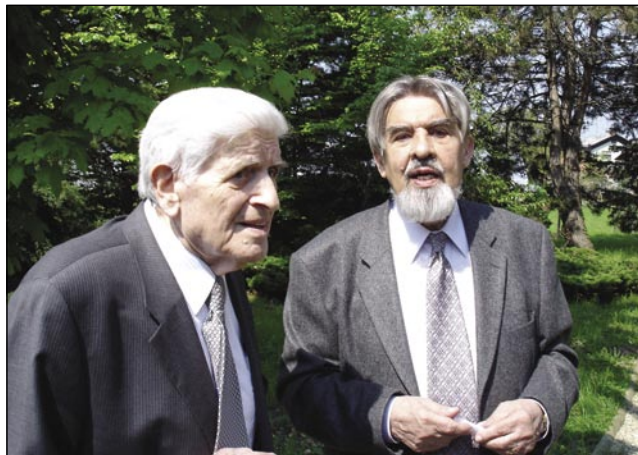
Le šest dela prostih dni

Leto 2015, kar se tiče praznikov oziroma dela prostih dni, do delavcev ne bo najbolj prijazno. Od 12 praznikov jih bo namreč kar polovica v soboto oziroma nedeljo, le šest, vključno z novim letom, pa bo dejansko dela prostih dni. Poleg 1. januarja, ki je bil tokrat v četrtek, bosta dela prosta dneva še velikonočni ponedeljek, ki bo 6. aprila, ter dan boja proti okupatorju, 27. april, ki bo prav tako v ponedeljek. Praznik dela bo le delno dela prost: 1. maj namreč pade na petek, 2. maj pa na soboto. Dan državnosti, 25. junij, bo v četrtek, božič, 25. december, pa v petek. Med prazniki, ki bodo ob koncu tedna, so še Prešernov dan, ki bo v nedeljo, 8. februarja, Marijino vnebovzetje, ki bo v soboto, 15. avgusta, ter dan samostojnosti in enotnosti, ki bo v soboto, 26. decembra. Najmanj ugoden pa bo "paket" praznikov 31. oktobra in 1. novembra, na dan reformacije in dan spomina na mrtve, saj bosta praznika v soboto in nedeljo.

Petanjci: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija 2014/2015

ZA STOLETnico AKADEMIKA ANTONA VRATUŠE

Na zadnji lanski seji programskega sveta Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije so se pogovarjali o počastitvi visokega življenjskega jubileja, stoletnice rojstva akademika dr. Antona Vratuše, prvega predsednika in še zmeraj enega najbolj aktivnih članov programskega sveta. Kot se akademikovemu visokemu jubileju pritiče, bo prva slovesnost v Ljubljani, v Prešernovi dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti 20. februarja, dan pred rojstnim

Akademik dr. Anton Vratuša, rojen na Dolnjih Slavečih, bo 21. februarja star 100 let, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, v I. razredu za zgodovino in družbene vede je od leta 1985. O jubilarantu bo na slovesnosti 20. februarja v Ljubljani govoril pesnik in akademik Ciril Zlobec. Fotografija je z ene izmed številnih prireditev v Vrtni spominov in tovarištva, ki ga je okoli svoje domačije zasadil pokojni dr. Vanek Šiftar

dnem dr. Antona Vratuše. Monografija o jubilarantu (urednik Mirko Munda) bo predvidoma izšla maja. Po pozdravu predsednika SAZU, akademika Tadeja Bajda, bo slavnostni govornik pesnik in akademik Ciril Zlobec. Kot je napovedal predsednik programskega sveta mag. Franc Kuzmič, bodo v Prešernovi dvorani, kjer bo proslava, postavili tudi razstavo o življenju in delu Antona Vratuše. Za glasbeno popestritev slovesnosti bo nastopil Vlado Kreslin, odličen kantavtor in tudi avtor z nekaj pesniškimi zbirkami.

Člani programskega sveta so zelo ugodno ocenili mednarodni simpozij o Protestantizmu včeraj, danes in jutri, ki je bil lani jeseni v Radencih, zbornik z referati pa bo izšel do oktobra. Simpozij je bil tudi medijsko zelo odmeven. Pogovarjali so se tudi o programskih izhodiščih fundacije v letu 2015, o katerih podrobneje v eni prihodnjih številok Porabja. Zdaj le, da se bo tudi letos zvrstila vrsta vsebinsko zanimivih dogodkov in prireditev, tako na Petanjcih kot v sodelovanju s Pokrajinsko in študijsko knjižnico v Murski Soboti. Že letos se bodo začele priprave na delovno počastitev 20-letnice ustanovitve Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije, ki bo prihodnje leto.

E. Ružič

Nova slovenska samouprava v Budimpešti

Do sedaj je delovala slovenska samouprava v Budimpešti v XVIII. okrožju, in sicer med letoma 1998 in 2014. Na Madžarskem so bile lokalne volitve oktobra 2014 in je nova slovenska samouprava nastala v XI. okrožju Budimpešte. To se je zgodilo zato, ker je v tem okrožju več Slovencev, ki so se pri ljudskem štetju izrekli za slovensko narodnost. Tako nam je zakon zagotovil ustanovitev nove samouprave.

Slovenci XI. okrožja smo se srečali v začetku septembra 2014 v podružnici Dražvne slovenske samouprave in so odločili, da ustanovimo novo slovensko samoupravo.

Člani nove slovenske samouprave

Na lokalnih volitvah, ki so bile 12. oktobra 2014, smo dobili dovolj glasov. Za člane samouprave smo kandidirali Anuška Voura Antal, Eržika Kondor in Peter Kondor. Na ustanovni seji na koncu oktobra smo za predsednika izbrali Petra Kondorja, podprednica sem postala Eržika Kondor, članica pa Anuška Voura Antal.

Člani Slovenske narodnostne samouprave smo že prevzeli mandatno listino za 5 let od urada župana XI. okrožja. Predsednik Peter Kondor je bil v Monoštru na ustanovnem občnem zboru in je bil izvoljen za člana Državne slovenske samouprave. V Budimpešti je naša samouprava dobila na uradu župana mesto za delovanje v skupni pisarni z drugimi narodnostmi. V novem letu bomo začeli delo v upanju, da bomo dobili od urada župana dovolj podpore. Pri našem delu bi radi spoznali druge slovenske samouprave v Porabju, v Sombotelu in Mosonmagyaróváru ter Zvezo Slovencev na Madžarskem in tudi druga slovenska društva. Na naše prireditve bomo vabili kulturne skupine iz Porabja in Slovenije, da se predstavijo tudi v našem okolju. Seveda, naš cilj je tudi navezati stike z matično domovino Slovenijo.

Eržika Kondor
podpredsednica

Zveza Slovencev na Madžarskem | Novice | Programi, prireditve

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének Szövetsége

Zveza Slovencev na Madžarskem
Gardonyiútea 1
9970 Monošter/Szentgotthárd
Telefon: 00 36 94 380 208
00 36 94 552 596
E-pošta: info@zveza.hu

zveza.hu

Tau so že samo spomini

Edno leto smo pa starejši gratali, božič, silvestrovanje sta že za nami pa začnemo edno nauvo leto. Dapa brezi tau-ga ne more začniti, ka bi nej mislili malo nazaj, kakšno je bilau lajnsko leto, pa ka čakamo od nauvoga leta. Sejrina Irinka, po možej Harsfa, v Varaši žive, dapa ovak je ona iz Andovec. Eške zdaj, po več deset lejtaj, domotožje majo, srce je eške itak v Andovce vleče. Kak pravijo, tistoga reda, gda so eške doma bili, je spoj dobro pa korazno bilau tam živeti. Nega tašoga dneva, ka bi tej spomini nej naprej prišli, če ovak nej, te v sanjaj.

- Tetica Irinka, za vas je kakšno bilau lajnsko leto?

»Mena je nej lagvo bilau, leko bi tau pravla, ka je dobro bilau. Vejš, mena so te lejta že skur vse gnake, zato ka sem stara gratala. Zato pa tak mislim, ka leto 2015 tō tašo baude. Mena nej samo ka lejta so gnake, pomalek že dnevi so tō tak, ka eden taši kak drūgi.«

- Prvin, gda ste doma v Andovci bili, te ste kak svetili na staro leto?

»Djeli smo, pili smo pa smo se veselili eden drūgoma, te je eške ovakši svejt bejo, kak je zdaj. Proto večera je lüstvo v krčmau šlau, pa nej samo mladi, te so eške starejši tō odli na veselice, najbola te, gda je Makoš banda špilala. Prvin v Andovci smo tak nauvo leto nej začnili, ka bi na staro leto nej plesali pa bi nej dali zbaugom staromi leti, tau je te tak šega bejla.«

- Kak dugo je držala veselica?

Do zazranka, gda je že sonce sijalo, te smo samo enjali, dočas je pleso stari, mladi pa eške plantavi tō. Kmetovski Djoli so sir pravli, mlajši, zdaj plešte, ka potejm že tak pepenica pride, pa te več tak nede slobaudno. Dobro je bilau, veselo je bilau, ka smo iz Andovec odišli, tauga že več nega. Tū dja že več nikam nedem, pa ovak tū tau je že nej tašo.«

- Dostakrat nazaj mislite na tista lejta?

»Dostakrat, vsakši den mi na misli pride, s pojbm dostakrat gučiva, kak je veselo bilau, gda smo v Andovci bili. Na nauvo leto zazranka rano smo šli na stūdenec, tvoja mati je vsigdar tašo kurono gordjala, tau taša šega bejla, aj stūdenec ne posene vō, aj cejlo leto vodau ma. Drūgo pa

Sejrina Irinka je iz Andovec prišla v Varaš

tau, sto je na nauvo leto rano na stūdenec ušo, tisti je cejlo leto friški bejo. Tisti stūdenec v Andovci je taši stūdenec bejo, gde so se Brgančardje srečali, dostakrat sem pau vōre tam stala pa parpovejda-la z drūgimi.«

- Bilau je tak, ka je vōposeno stūdenec?

»Bilau, gda je velka sōjča bejla, te smo daleč z dola mogli kante domau vlačiti. Tam spodkar v dolej, gde je zdaj Vretina žitka, tam je voda sir bejla, kak koli velka sōjča je bejla, tisti je nikdar nej vōposeno. Gda so mlake vse vōposenile, te smo eške krave dola gonili napajat.«

- Kakšna šega je eške bila?

»Na nauvo leto so friškat odli, aj zdravi pa friški baudemo cejlo leto. Tau že tū v Varaši nega, tau je eden cejli drūgi svejt.«

- Na nauvo leto je zato težko bilau stanti, če ste tak dugo plesali, nej?

»Težko je bilau, dapa nejsmo odli delat pa smo si cejli den zato vōpočinili. Gda smo kra-

ve spolagali, te smo si dola legli pa smo spali tadale, samo proto večera smo gorstanili.«

- Ka so šegau meli na nauvo leto tōjajati?

»S svinjskoga mesa smo kaj tōjajali s kapūstov, kokošečo je nikdar nej bilau, zato ka kokauš srečo odnese.«

- Tam na brgej, gde ste vi doma bili, tam je sōver redno brijo.

»Nas je tam redno dosejno v zimi, gda je fudo, je vse fūč-kalo. Dapa v rami je nej bilau mrzlo, zato ka kuste stene so bile s cauca napravlane, leko ka je eške bola toplo bilau tam kak v taum nauvom rami. Vejš, če bi leko, dja bi nazaj ušla eške zdaj tō v Andovce, če bi tisto lüstvo nazaj prišlo, ka je te tam živelo. Dja sem po večeraj že komaj čakala, aj mlejko leko nesem, tašoga reda so me že tam drūgi čakali. Telko norije smo tam delali, ka tau tebi ranč taprajti ne vejim. Gda smo mlejko doladali, te smo pa malo v krčmau šli pit pa parpovejdat. Rejsan fejest veselo je bilau tistoga reda v Andovci živeti, v mojom žitki so tak te lejta bila najlepša.«

- Gda ste vi v Varaš prišli?

»Dja sem že štiridesetpet lejt stara bejla, gda sva z možaum pa z mlajši se prišla.«

- Kak tau, ka ste nej v Andovci ostali?

»Mūva bi z možaum eške ostala, bola za volo mlajšov smo se prišli. Te se je že vidlo, ka

Andovci dola pridejo, zato ka vsigdar menje lüstva je bilau, pa te mlajši ka do tam. Name so Andovčani tak fejest nagučavali, aj nédem v Varaš, bola aj doma v vesi zidamo, eške lejs bi mi dali, če bi ostali. Dapa odišli smo v Varaš, zdaj so pa že samo spomini ostali. Vejš, kelkokrat mi napamet pride, kak smo vsakši večer popejvali, Djauski Margit, Trnjaški Margit pa dja. Med tejmi je niške nej emo patrija, samo dja, gda je kmica gratala, te smo šli breskvi brat, ka so Djauski tam spodkar v dolej meli. Dja sem sejdl pa sem svejtla gora na drejvo, Trnjaški Margit je pa brala.«

- Zaka ste v noči brali?

»Zato, ka te nas je niške nej vido, ka breskvi kradnemo, dapa mi smo samo telko brali, ka smo gnauk podjeli, več nej. Potejm v fōrtoki z breskvami smo nazaj gora na bregj šli, pomalek smo djeli pa popejvali, tak ka je vse štrmelo.«

- Tū v Varaši je zato dosta Andovčanov, ka so sé prišli, šegau se mate kaj srečati z njimi?

»Rejdko se kaj z nekakim srečam, zato ka noge me bolijo pa nikam nedem, bola samo s sausedicov, z Mariškov, ona je tō iz Andovec. Za volo tauga pa dosta slovenski že tō ne gučim, nej ka bi pozabo, samo sprvoga mi težko dé, dočas se vcuj ne vzeman. Zdaj, če že v Andovce dem, tam je že tō malo, steri slovenski gučijo, zato ka je puno Vaugrov, ka so tam zidali ali šteri so rame dolapokūpli. Tistoga reda, gda si eške ti bejo župan, pa sem odla na vaške dneve, te me je dostakrat srce bolelo pa skonznatne oči sem dobila. Zato ka eške te me je fejest srce domau vleklo, dapa zdaj že vidim, ka tau, ka se je mena tam tak fejest vidlo, že so samo spomini, kak je drūgi svejt grato, tak je andovska ves že tō drūga gratala. Že je nej taša, kak je tau pred lejtami bilau.

... DO MADŽARSKE

Minimalna bruto plača bo 105 tisoč

Vlada se je dogovorila z delodajalci in sindikati, da bo v letu 2015 minimalna plača 105 tisoč forintov, za poklicne delavce pa 122 tisoč forintov, kar pomeni 3,4-odstotni dvig plač v primerjavi z lanskim letom. Po mnenju ministra za nacionalno gospodarstvo Mihalya Varge bodo plače realno vredne več, kajti načrtovana inflacija za leto 2015 je 1,8-odstotna. Minister je izpostavil, da so od leta 2010 na Madžarskem realne plače narasle za 10 odstotkov, kar je pripisati nizki inflaciji in družinskim davčnim olajšavam. Omenil je tudi, da 22 let ni bilo v državi toliko zaposlenih kot v letu 2014, ko je delalo 4,2 milijona ljudi, za 360 tisoč več kot pred enim letom.

Krajše čakalne dobe v zdravstvu

V tem letu bo vlada namenila 6 milijard forintov za skrajšanje čakalnih dob v zdravstvu, je povedal državni sekretar za zdravstvo Gabor Zombor na tiskovni konferenci vlade. Dodatni viri bodo omogočili, da bo treba čakati na manjše operacije le 2-3 mesece, na bolj zahtene – kot so proteze kolena, kolka – pa največ 6 mesecev. (Na take operacije se čaka trenutno tudi po več let.)

Skoraj vsak praznik bo prinesel dolgi konec tedna

V letu 2015 bomo imeli zaradi državnih in cerkvenih praznikov precej podaljšanih vikendov. 4 dnevi so bili za novo leto, kajti 1. januar je padel na četrtek, in zato smo 2. januar dobili kot dela prost dan, ki ga bomo nadomestili neko soboto v januarju. Naslednji državni praznik bo 15. marec, ki bo v nedeljo, zato z njim ne bomo nič pridobili. Podaljšana vikenda bosta za veliko noč in binškože zaradi ponedeljkov, 1. maj pa bo na petek, torej spet bomo imeli tri proste dneve. Državni praznik 20. avgust bo v četrtek, petek, ki mu sledi, bomo dobili kot dela prost dan, torej bomo imeli 4 proste dneve. Tri bomo imeli za 23. oktober, ki pade na petek. 5 prostih dnevov bomo imeli za naslednji božič.

Karči Holec

LEPOTICA NA PTUJSKI GORI

»Kakšen prostor! Kot bi ga zasnoval ali skoraj izsanjal tenkočuten in ustvarjalen pesnik, ko mu je duša nena doma kar sama zapela eno tistih visokih pesmi, ki se v življenju ne ponovi nikoli

fa Strauba. Kipi predstavljajo *sv. Janeza Nepomuka*, *sv. Florjana*, dva angela s kartušami in dve rokokojski vazi. Arhitektura je iz domačega temnosivega peščenca, kipi pa iz belega kamna. Na zgornji, višji terasi

Bazilika Marije Zaveznice na Ptujski gori

več.« (Marijan Zadnikar, *Ptujska gora 1987*)

Baziliko na Ptujski gori so škofje mariborske metropolije v pastirskem pismu ob njeni 600-letnici označili kot »visoko pesem« slovenske gotске umetnosti. Vsako leto na praznik Marijinega vnebovzjetja verniki v tem svetišču obnavljajo posvetitev našega naroda Mariji. Vendar pa na Ptujsko goro ne romajo le verniki iz naše dežele, temveč iz vse srednje Evrope. Papež Benedikt XVI. pa je listino o razglasitvi ptujskogorske cerkve za *baziliko Marije Zaveznice* podpisal 8. decembra leta 2009.

Ptujska gora leži na najvišji točki hrbta, ki se vleče kot del severnega obrobja haloškega gričevja v smeri od zahoda in se končuje ob izlivu reke Polskave. Ta ga spremlja s svojim tokom na severu, v Dravinjo, ki namaka njegova podnožja na jugu in kot nekakšna krona in duša svoje okolice stoji na najvišji točki glavnega vrha cerkev, o kateri je bilo zapisanega že mnogo in najbrž razmišljanj o njej ne bo nikoli zmanjkalo.

S terase, kjer stoji gradbeno skromni trg, vodijo navzgor, proti cerkvi monumentalne stopnice iz srede 18. stol., okrašene z ograjo ter z veličastnim vhomom, ki ga krasijo kipi Jože-

stoji cerkev, ob njenem robu pa se razvija ostanek nekdanjega taborskega obzidja. Na desni strani se nahaja lična stebriščna lopa iz baročne dobe, dalje na robu nad vasjo pa je edini ohranjeni okrogli taborski stolp. Na levi strani od vhoda stoji še v obzidje in v breg pod njim postavljeno župnišče.

Čeprav o nastanku Marijinega svetišča na Ptujski gori obstaja vrsta legend, njene začetke povežujemo z zaobljubo tedanjih najpomembnejših predstavnikov štajerskega plemstva, ki so se po težkem porazu krščanske vojske proti Turkom pri Nikopolju v Bolgariji leta 1396 vrnili živi domov. Eden glavnih pobudnikov gradnje je bil Ulrik IV. iz družine Walsee-Drosendorf. Bil je dvorni mojster vojvode Viljema Avstrijskega in od leta 1396 zakupnik gosposčine Majdburg, nekdanjega gradu v bližini Lovrenca na Dravskem polju. Po njegovi smrti leta 1400 je odgovornost za izgradnjo cerkve prevzel Bernard Ptujski, pri nastanku pa se je izkazal tudi grof Herman II. Celjski.

Cerkve je bila zgrajena okoli leta 1410, kot triladijska dvorana s stopnjevano oltarno partijo in zvonikom, vključenim v telo ladje. Glavni portal je sestavljen iz rahlo šilastega, žlebasto-profiliranega, ozkega ostenja. Sam

vhod je pravokoten, deljen na dva dela. Steber, ki ju deli, ima bujno listnato obliko. Zvonik cerkve je v zgodovini neprestano spreminjal svoj videz, saj je zaradi različnih poškodb doživel več prezidav in obnov. Nekaj desetletij po nastanku cerkve se je prvotni zvonik zrušil, pri tem pa podrl tudi oboke v zahodnem delu cerkve ter bogato zasnovano nadstropno lopo pred glavnim vhomom. Na novo pozidani osmerokotni zvonik je verjetno precej nižji od prvotnega, saj so bili v gotiki zvoniki precej višji. Sedaj je pokrit je s piramidno streho, v njem so štiri zvonovi, v času baroka pa je imela streha čebulasto obliko.

V stenah lope sta vzdignjena dva gotška reliefa z enostransko zaokroženim okvirom. Levi grb kaže znak celjske grofovske rodbine in znak ptujskih gospodov, med njima pa držita angela vsak z eno roko čelado s krilatim zmajem na vrhu. Na desnem reliefu pasa je upodobljen *Poklon sv. Treh kraljev* Detetu, sedečemu v Marijinem naročju.

Notranjost bazilike je mogoče zaobjeti s pogledom z enega mesta: to je malo pred letom 1400 sezidan dvoranski prostor, ki se mirno in enakomerno odpira v vse smeri. Stranski ladji sta za spoznanje nižji od glavne in tudi shema obokov je preprosta. Snopasti slopi visoko dvigujejo loke, tako da obok diha kot napeto jadro nad vsako travejo. Pogled pa sili k vzhodnemu zaključku, kjer nas čaka barvna svetloba, ki jo ustvarjajo visoka tridelna okna z vitražmi. Le-ta so delo slikarke Ide Brišnik Remec, vsebinsko pa ponazarjajo *Visoko pesem* Frančiška Asiškega. Še poseben svetli pečat pa dajejo glavnemu oltarju, ki je zagotovo cilj slehernega romarja, ki obišče Ptujsko goro.

To svetišče je zaradi svoje narave v sebi združevalo dve obliki religioznega doživljanja: skupinsko in zasebno. Temu dvogovoru med vernikom, Bogom in svetniki je bilo namenjeno vse več oltarjev. Darovali so jih posamezniki, cerkveni in posvetni gospodje, družine, bratovščine

in cehi. Oltarje so postavljali po vsem cerkvenem prostoru; ob stebrih, prehodih, na stenah in ne nazadnje je bila en sam oltar tudi vhodna kapela *sv. Križa*. Ob *sv. Doroteji in sv. Krištofu* klečita še cerkvena moža v priprošnji, z napisnimi trakovi, ki se kot večna molitev vijejo proti nebu.

Relief Marije Zaveznice s plaščem

Vrh vsega pa je brez dvoma velika oltarna podoba, oz. relief *Marije Zaveznice s plaščem*. Gre namreč za Marijin relief, pod katerim je zbrano vse človeštvo, saj jih brani pred kugo, ki je v tistem času divjala po deželi. To je gotško umetniško delo, kar pomeni, da je Marija kot lik v tem času postajala vse bolj človeška, mila, razumevala ter v vseh pogledih bližje posamezniku. Relief je nastal med leti 1410-20 in je ena izmed najbolj znamenitih tovrstnih upodobitev pri nas, saj so se pod njenim plaščem zbrali predstavniki tako svetih kot posvetnih stanov iz tedanjega okolja. Pod njeno ogrinjalo se je kleče in v skupni molitvi zbralo 82 ljudi in zaradi realizma, ki ga je v vsako obličje vnesel kipar, se je nekatere dalo celo prepoznati. Zaradi grbov vemo, da gre za podobe Bernarda III. Ptujškega in njegove soproge Valburge in morda hčerke Hermana II. Celjskega. S tem je cerkev zaznamovana tudi kot družinska ustanova. Relief, ki je bil sprva nameščen v čelu zahodnega cerkvenega portala, so na veliki oltar leta 1600 postavili jezuiti.

Kipi iz zgodnjega 15. st., s ka-

terimi se srečujemo ob ogledu cerkve, se ujemajo z dvornimi dosežki s splošnimi slogovnimi značilnostmi glede finega oblikovanja detajlov. Gre namreč za t. i. »Ptujsko delavnico«, ki je v tem stoletju ustvarila vrsto kipov, izklesanih iz peščenjaka. Prepoznamo jih po njihovi sanjavi, nežni lepoti, s telesi,

ovitimi v mehke gube oblačil, z rokami, ki nakazujejo nameravani gib in svoje atribute skorajda skrivajo. Ti kipi so namreč uresničitev najodličnejšega dela in duha, ki ga je prispevalo gotško kiparstvo.

Posebne skrivnosti lepote tankočutnosti, s katero je ustvarjena cerkev na Ptujski gori, pa se nam sproti odkrivajo pri podrobnem ogledu in čim bolj mu sledimo v podrobnostih, tem bolj se čudimo »tistem«, ki je vse tako preračunano zasnoval. V obeh smereh zasledujemo hoteno stopnjevanje finosti oblik: v razvoju od tal v višino ter v oboke, pa tudi v razvoju od glavnega vhoda v globino do okolice velikega oltarja.

Cerkve *Marije Zaveznice* na Ptujski gori torej nosi svoje sporočilo, ima svoje življenje in svoj žar. Zelo je veličastna. Ravno zaradi svojega srednjeveškega bogastva. Ali pa zaradi različnih zgodb romarjev, ki so že same po sebi, brez pretiranega obdelovanja, stavbni okras. Znano je namreč, da vsaka stvaritev živi v kontinuumu časa in patina odkrivanja ji daje žlahtno izkušnjo tega časa.

Mojca Polona Vaupotič

Velki bau-bau Oskar

Pravijo ka je bau-bau tisto, ka vanej nika nega, znoutraj pa je prazen gé. Depa, geste eden najbole istinski bau-bau. Zové se Oskar. Tou je nej tisti bau- bau, s sterin postrašuvajo mlajše: Če ne boš vrli, te bau-bau odnesé. Naš Oskar se za trno velkoga drži, depa, un je vcejlak mali bau-bau, nika nej vekši od napršnjaka.

Kak vejmo, mali bau-bau Oskar v zadnji dnevjaj iške kameleona. Kak vejmo, ga iške zatoga volo, ka bi un rad kameleon grato. Nikak se njemi več ne vidi, ka je un bau-bau gé. Nikoga več ne pouni postrašiti, niške več v njega ne vörvle. »Ne morem biti takšen, ka ga vanej nega, nut pa je prazen gé. Najboukše je biti kameleon. Un je vsigdar ovakšen gé. Tou bi za mene bilou. Gnouk bi biu žuti, drgouč črni, plavi pa eške vsefele druge farbe bi leko emo. Depa, kama aj dem, ka ga najdem?« S tejm nut je v svojom praznom tejlj tadale klejmo po našom velkom svejti. Tak pride v

eden velki varaš skrak mourdja. Tam puno lidi ojdi, se pelajo z avtonami. »Tü je dosta lidi. Pa zmejs med njimi so gvüšno čedni lidgé tö. Uni mi leko povejo, kama trbejtiti do kameleona.« Tak vpamet vzeme enoga možakara. Nika je koulak velkoga šifta delo. Našomi Oskari se je vidlo, ka bi njemi un leko pomago. »Čüj, ti možakar! Takši lejpi bejli gvant maš na sebi pa bejlo šapko, ti gvüšno vejš, kak aj do kameleona pridem?« Možakar pa nika. Nej ga je mogo čüti. Nika ga je nej mogo čüti. Tadale je delo svoje delo. Mali bau-bau Oskar pita eške

Iške, iške, mali Oskar

gnouk, možakar pa znouva nika. Tak Oskar trno čemera- sti grata. »Vej boš zdaj vido, boš vido, gda te kak najbole postrašim. Buuuuuuuuuu,« depa, tak brz se je dola stavo. »Kak aj te postrašim, če pa me nega. Ka aj delam, ka aj delam, ge srmak, ge velki srmak. Pa bi škeu samo kameleon gratati.« V tejm se šift gene pa je pomalek že na mourdji. Na njem je nej ranč dosta lüdi bilou. Depa, kelko je bilou vküper sklajeni velki, nebesko velki škatül? Naš mali bau-bau Oskar ne vej, ka se njim pravi ka kontejneri. Ali samo ka je un na šifti biu, samo, ka je té šift po mourdji nikam šou. »Gvüšen sam v tejm, kak me té velki ram na vodej do kameleona pripela. Po tejm se začne moj nouvi žitek. Po tejm do vsi vidli, sto je gé velki bau-bau

Oskar,« si je brodo mali bau- bau Oskar. Pomalek njemi je na toj pou- ti prejk velke vode že dugi čas grato. Pa je šou mali svoj »bu- uuuuu« spiščavat, leko se dun stoj postraši. Depa gvüšno, ka se niške nej postrašo. Samo gnouk so možakarge lejtali es pa ta. So lejtali, so meli nikš- no nevolu, ka se je ta nebesko velka voda gor zdigavala. Ovak so od njega nika nej bili postrašeni. Je pa naš Oskar pomalek vpamet vzeu, kak so možakar- ge vse menje oblečeni. Ja, nej so več tak kusti gvant meli kak najprva. Samo je tisti najbole prejgen eške vsigdar ostano v bejlom gvantu, z bejlo šapko na glavej. »Vejn njin je vrouče gé? Meni je nika nej, če je vrouče ali pa je najvejši mraz. Depa kak vidim, njim je trno vrouče. Leko ka ranč v toum vroučom tali

svejta živé té kameleon. Leko, depa ne vej, gda kakša zemla pride. Vejn nemo nut v vodou üšo gledat.« Že je kak najbole vrouče bilou. Možakarom je vrouče bilou, našomi Oskari nika nej, gda se šift kcuj k zemlej zveže. Tak nagnouk je vse začnolu škripa- ti, ružiti, tisti velki kaštül pa je na šifti vse menje bilou. Tak se je mali bau-bau Oskar znajšo v nekšnom nouvom svejti. Se je znajšo v nekšnom nouvom svejti, ka se zové Madagaskar, če so njegve vüje, ke ji sploj nema, dobro čüle. »Če ne iškem, ne najdem! Za- toga volo zdaj dem kaulakvrat, ka najdem, če tü živé kakši kameleon.« Kak si je tou zbrodo, ga je sploj nej vpamet vzeu. Nej ga je mogo vzeti, ka naš Oskar sploj ne vej, kak kameleon vövidi.

Miki Roš

Pesmi in igre v slovenskem jeziku - nova vzgojiteljica- asistentka v Porabju

Po predhodnem dolgoletnem sodelovanju s partnerskimi usta- novami v Prekmurju obiskuje porabske narodnostne vrtce od leta 2008 vsakodnevno vzgoji- teljica-asistentka iz Slovenije. Od letošnjega septembra preživlja mlada vzgojiteljica *Andreja Serdt Maučec* iz Murske Sobote po en dopoldan v vrtcih na Gornjem in Dolnjem Seniku ter v Sakalovcih, Monostru in Števanovcih. Pedagoško sodelavko smo obiskali v največji porabski vasi, tik po zajtrku nasmejanih malčkov, ki so jo obdali v lepem številu.

»Za ta položaj vzgojiteljice-asi- stentke za narodnostne vrtce v Porabju sem izvedela od ravnateljice OŠ Kuzma. Najprej sem se pozanimala, kako pote- ka delo v teh vrtcih. Ker se mi je zdelo delo zanimivo, sem spre- jela delovno mesto« - je o prvih korakih spregovorila Andreja Serdt Maučec in dodala: »O- ločila sem se, ker imam rada slovenski jezik in ker se mi zdi zelo pomembno, da otroci v teh narodnostnih vrtcih ohranijo

slovenščino in razvijejo poziti- ven odnos do nje.« Nova vzgojiteljica-asistentka obiskuje porabske ustanove že nekaj mesecev in je zaznala mož- nosti za razvoj. »Rada bi spod- budila starše otrok, da tudi doma uporabljajo slovenski

Andreja Serdt Maučec

jezik, ker je potem tudi učinek mojega dela večji. Na ta način se veliko laže ohranja jezik« - je opozorila slovenska vzgojiteljica, ki vsako jutro ob pol osmih pri- spe v vsak posamezni vrtce in ostaja približno do njih popol-

dne. »Ponavadi zjutraj najprej telovadimo, se pozdravimo, po- tem pa potekajo dejavnosti na temo, ki smo si jo izbrali. Gre- mo tudi ven na sprehod, dosti se pogovarjamo. Zapojejo kakšno pesmico, naučimo se deklamacijo. Preberem kakš- no krajšo zgodbo v slovenščini ali uprizorimo lutkovno igro.« V petih dnevih tedna se vzgoji- teljica Andreja sreča kar z osem- desetimi malčki. Domače vzgo- jiteljice so ji v vsem v pomoč. »Otroci sprejemajo vsakega odraslega takšnega, kakršen je, tako z njimi nisem imela težav. Moram pa povedati, da so me tudi kolegice v vseh vrt- cih zelo dobro sprejele, veliko mi pomagajo pri načrtovanju dejavnosti. Skupaj se pomeni- mo o stvarih, medtem pa upo- števamo interese in želje otrok. Pomembno je, da vzgojiteljice poslušajo moje predloge in se tako dopolnjujemo« - ugotavlja mlada sodelavka iz Prekmurja. V času našega obiska v seniškem vrtcu so se otroci zagreto pri- pravljali na skorajšnje srečanje

z Miklavžem. Od takrat so mu že gotovo zapeli in povedali slo-

učanju slovenščine« - poudarja vzgojiteljica Andreja.

Veseli ples z domačo vzgojiteljico Kristino Nagy Gyécsek

venske pesmice, so pa ga celo narisali na papir in ga pobarvali. »Pomagam si tudi z različni- mi didaktičnimi pripomočki, ki so namenjeni predvsem vid- nemu in slušnemu dojetanju učenja jezika. Na ta način si otroci laže zapomnijo besede in besedne zveze v slovenskem jeziku. Metode in pristopi, ki sem jih izbrala, kažejo na to, da otroci napredujejo pri

Obiski mlade strokovne delavke so dobrodošli v vseh porabskih narodnostnih vrtcih, saj so se z njo malčki prisiljeni sporazu- mevati v slovenskem jeziku. De- javnost vzgojiteljice-asistentke finančno podpira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za posamezno koledarsko leto, zato Andreja Serdt Maučec upa, da bo lahko svoje delo na- daljevala tudi v letu 2015.

-dm-

